

Bijbelstudie

Harald Overeem

De val van de muur Efeze 2:11-22

INHOUD

Stille tijd	2
Even opfrissen	2
Kerk en Israël in vrede	3
De val van de muur	3
Themelios	4
Kringstudie 4	5
Verkenning van de tekst	5
Context	5
Thematiek en structuur	5
Korte uitleg	5
Boodschap en actualiteit	5
Een leven in teken van vrede	5
Aanwijzingen voor de kringleider	6
Ijsbreker	6
Inleiding	6
Kringgesprek	6
Afsluiting	6
Werkvellen voor de kringstudie	7

Stille tijd

tussen kringstudie 3 en 4

- 1 **11** *Bedenk* daarom dat u – u die eigenlijk door uw afkomst heidenen bent en onbesnedenen genoemd wordt door hen die door mensenhanden besneden zijn – **12** *bedenk* dat u destijds niet verbonden was met Christus, geen deel had aan het burgerschap van Israël en niet betrokken was bij de verbondssluitingen en de beloften die daarbij hoorden. U leefde in een wereld zonder hoop en zonder God. Maar nu bent u, die eens ver weg was, in Christus Jezus dichtbij gekomen, door zijn bloed.
2: 11-13

Even opfrissen

Achterom kijken wordt meestal in verband gebracht met 'blijven steken in het verleden' of 'oude koeien uit de sloot halen'. Toch kan het echt niet altijd kwaad om eens achterom te kijken. Het doet je beseffen waar je vandaan komt, wat je achter de rug hebt of misschien zelfs overwonnen hebt. In het geloof is dat niet anders. Paulus herinnert zijn lezers van heidense afkomst eraan dat zij van *vé*r gekomen zijn. Wellicht hebben zijn lezers daar indertijd geen flauwe notie van gehad. Of wilden zij alles het liefst maar zo snel mogelijk vergeten. Hoe dan ook, in het volle licht van het evangelie blijkt dat zij van nature zonder Christus waren, zonder hoop, zonder God.

a) Onderdeel 1

- Bijna droogjes, maar daardoor des te indringender somt Paulus de situatie op van de christenen uit de heidenen. Zet dat eens op een rij? In welke typering herken(de) je jezelf? En mensen om je heen?
- Doe voorbede voor mensen uit je omgeving – misschien van heel dichtbij. Vraag God of Hij hen in Jezus Christus nabij wil komen.

b) Onderdeel 2

- Van terugkijken kun je somber worden. Maar het kan je ook helpen om je te realiseren wat je *nu* in Christus ontvangen hebt. Paulus omschrijft dat als 'in Jezus Christus dichtbij gekomen'. Dichtbij wat?
- Christenen zijn geen optimisten, maar mensen met hoop. Bid voor jezelf wanneer de hoop je ontbreekt en deze wel heel hard nodig hebt.

- 2 **14** Want hij is onze *vrede*, hij die met zijn dood de twee werelden één heeft gemaakt, de muur van vijandschap ertussen heeft afgebroken **15** en de wet met zijn geboden en voorschriften buiten werking heeft gesteld, om uit die twee in zichzelf één nieuwe mens te scheppen. Zo bracht hij *vrede* **16** en verzoende hij door het kruis beide in één lichaam met God, door in zijn lichaam de vijandschap te doden. **17** *Vrede* kwam hij verkondigen aan u die ver weg was en *vrede* aan hen die dichtbij waren: **18** dankzij hem hebben wij allen door één Geest toegang tot de Vader.
(2:14-18)

Kerk en Israël in vrede

Laat ik maar met de deur in huis vallen: de relatie tussen Jodendom en christendom houdt weinig christenen bezig. En wie zich daarin verdiept beweegt zich midden in complexe theologische kwesties en tal van gevoeligheden, posities en opinies. Het is daarin nauwelijks meer voorstelbaar dat Jezus degene is die vrede brengt tussen christenen van Joodse en van heidens huize. Het is geen vrede die door twee partijen, na lange onderhandelingen, is gesloten. Het is een vrede die is gerealiseerd door Christus: Hij is onze vrede.

a) Onderdeel 1

- Wat zou Paulus bedoelen met het woord 'vrede'? Wellicht kan het je helpen door eerst helder te krijgen wat hij niet onder vrede verstaan zou hebben.
- Bid om vrede in het Midden Oosten. Draag de verschillende volken aan God op, bid om wijsheid voor hen die in de politieke frontlinie staan, om liefde voor hen die door haat verteerd worden. Bid om de vrede voor Jeruzalem.

b) Onderdeel 2

- Onenigheid kan ook bestaan tussen christenen met *andere* achtergronden: twee bloedgroepen die bij elkaar zijn gekomen in de PKN, 'eeuwige' discussies over doop of duizendjarig rijk. Wellicht maak je er zelf – misschien tegen wil en dank – onderdeel van uit. Lees de bijbelverzen nog eens goed door. Wat zou jouw positieve aandeel kunnen zijn in 'jouw' conflict?
- Bid om wijsheid en liefde in de situatie die je zojuist hebt overdacht.

3 **14** Want hij is onze vrede, hij die met zijn dood de twee werelden één heeft gemaakt, de muur van vijandschap ertussen heeft afgebroken **15** en de wet met zijn geboden en voorschriften buiten werking heeft gesteld, om uit die twee in zichzelf één nieuwe mens te scheppen. Zo bracht hij vrede **16** en verzoende hij door het kruis beide in één lichaam met God, door in zijn lichaam de vijandschap te doden. **17** Vrede kwam hij verkondigen aan u die ver weg was en vrede aan hen die dichtbij waren: **18** dankzij hem hebben wij allen door één Geest toegang tot de Vader.
(2: 14-18)

De val van de muur

In één van zijn theatershows vertelt Herman Finkers de volgende anekdote. In het jaar 1989 deed hij in een weekend Berlijn aan. In korte tijd wilde hij veel van deze historische stad zien en huurde een fiets om wat rond te rijden. Eenmaal bij de Muur aangekomen, stapte hij af, zette zijn fiets tegen de Muur en wandelde wat rond op deze beladen plek. De plaats van de Muur die scheiding aanbrengt tussen Oost en West. Na een goed uur wat rondgekeken te hebben liep hij weer terug naar zijn fiets en realiseerde zich ineens dat hij deze niet op slot had gedaan. Hij zette er de pas in, kwam op de plaats waar hij zijn fiets had neergezet en wat bleek . . . de Muur was weg!

a) Onderdeel 1

- Het waren twee gescheiden werelden: de Joodse en de heidense. Wanneer indertijd een Joodse jongen met een heidense meisje wilde trouwen, dan werd een symbolische

begravenis geregeld! Christus breekt de muur af, maakt vrede en realiseert verzoening.

- o Bid om vrede waar partijen tegen over elkaar staan.

b) Onderdeel 2

- o Zet eens op een rij wat Christus nu precies heeft gedaan om de twee partijen (christenen van Joodse huize en christenen van heidense afkomst) tot elkaar te brengen.
- o Bid om beleefde kennis van wat Christus heeft gedaan om mensen bij elkaar te brengen. Koppel dit in je gebed aan concrete situaties.

4 **19** Zo bent u dus geen vreemdelingen of gasten meer, maar burgers, net als de heiligen, en huisgenoten van God, **20** gebouwd op het fundament van de apostelen en profeten, met Christus Jezus zelf als de hoeksteen. **21** Vanuit hem groeit het hele gebouw, steen voor steen, uit tot een tempel die gewijd is aan hem, de Heer, **22** in wie ook u samen opgebouwd wordt tot een plaats waar God woont door zijn Geest.
(2: 19-22)

Themelios

Tijdens mijn studie theologie maakte ik deel uit van een theologische studentenvereniging Themelios. Themelios is Grieks voor fundament. Wij waren 'fundamentalisten' in die zin dat wij met elkaar wilden geloven en theologiseren op dat ene fundament Jezus Christus. Bijzonder was dat ons gezelschap bestond uit studenten met een verschillende kerkelijke achtergrond. Dat ging natuurlijk lang niet altijd goed – theologen hebben er een handje van dat zij hevig kunnen discussiëren over zowel hoofd- als bijzaken. Maar toch, ondanks, of misschien wel: dankzij onze diversiteit konden wij bouwen, samenleven, elkaar begrijpen en accepteren. Steeds duidelijker werd dat wij elkaar nodig hadden en dat wij allemaal ons steentje konden bijdragen. Als onze blik maar gericht bleef op die steen waarop alles rust: de hoeksteen die Jezus is.

a) Onderdeel 1

- o Wie voor fundamentalist wordt uitgemaakt, ontvangt meestal geen compliment: het is een scheldnaam geworden. Fundamentalisten worden geassocieerd met starre, humorloze principevreeters. Wat in jouw leven wijst op het tegendeel?
- o Bid dat jouw leven een bouwplaats zal zijn, waar God door zijn Geest woont (vers 22).

b) Onderdeel 2

- o De gemeente is ook een plaats waar gebouwd wordt, waar men elkaar opbouwt in toewijding aan de Heer. Leg dit plaatje eens naast de kerkelijke gemeenschap waar je zelf deel van uitmaakt. Wat ontdek je?
- o Draag de kerkelijke gemeenschap waar je deel van uitmaakt op aan God – bid dat zij een bouwplaats van de Geest zal blijven.

Kringstudie 4

2: 11-22

Verkenning van de tekst

Context

Het nu volgende gedeelte lijkt op een herhaling van 2: 1-10. Paulus herinnert zijn lezers weer aan hun niet-christelijke verleden. Nieuw is evenwel dat Paulus in deze verzen het niet-christelijke verleden van zijn heidense en Joodse lezers in relatie tot elkaar brengt.

Thematiek en structuur

Paulus gaat hier expliciet in op de kloof die er was tussen Joden en heidenen. Dat was nodig omdat zijn lezers deel uitmaakten van gemeenten met christenen die een heidense dan wel een Joodse achtergrond hadden. Beide maken nu deel uit van één en hetzelfde lichaam.

De opbouw van dit gedeelte kenmerkt zich, zoals vaker bij Paulus voorkomt, door de woorden 'vroeger' en 'nu'.

- Vers 11-13 : relatie tot Israël toen en nu
- Vers 14-18 : Jezus brengt vrede en verzoening
- Vers 19-22 : samen opgroeien

Korte uitleg

Vers 11 Het woord heidenen heeft betrekking op de volken in het algemeen. Vanuit een niet-christelijke Joodse optiek zijn zij 'onbesnedenen'. Voor hen is de besnijdenis een teken van de belofte van God.

Vers 12 De heidenen waren vroeger niet alleen van God maar ook van de Joden verwijderd.

Vers 13 De diepe kloof tussen Joden en heidenen is overbrugd door Jezus Christus.

Vers 14 Vermoedelijk wordt met de muur de wet met zijn voorschriften (vers 15) bedoeld die tussen Jood en heiden in stond.

Vers 15 Niet geldt meer of je Jood of heiden bent. In Christus wordt een nieuwe mens geschapen.

Vers 16 Aan het kruis is niet alleen de mens met zijn God verzoend, ook kwam verzoening tot stand tussen twee menselijke partijen die voorheen tegenover elkaar stonden.

Vers 17 Vrede moet zowel verkondigd worden aan 'u die veraf waren', de heidenen, en aan 'hen die dichtbij waren', de Joden.

Boodschap en actualiteit

Christus brengt vrede tussen christenen die tegen over elkaar kunnen staan.

Een leven in teken van vrede

Op dit moment lees ik een indrukwekkende politieke biografie van Kofi Annan. Van 1997 tot aan 2007 was hij secretaris-generaal van de Verenigde Naties. Het boek heeft als ondertitel meegekregen 'Een leven in teken van vrede' en beschrijft Annans niet aflatende drijfveer om in landen waar interne conflicten zijn vredesonderhandelingen te

starten. Soms slaagt hij daarin, soms ook niet. Maar juist de wijze waarop hij dat doet, roept zowel bij vrienden als bij critici bewondering op. Altijd is hij even rustig, ook al zit hij met dictators om de tafel. Hij schreeuwt niet. Zet rustig zijn gedachten uiteen, gedraagt zich waardig ook waar hij onheus behandeld wordt. Hij luistert, zelfs naar hen die door de wereldopinie al zijn uitgekotst. Hij is openhartig naar de pers en verzandt niet in politieke doodoeners. Het is niet voor niets dat hij in 2001 de Nobelprijs voor de Vrede kreeg uitgereikt. En ik denk, terecht. Annan is een moreel kaliber van formaat. En toch, ook al stond zijn leven in teken van de vrede. Vrede heeft hij niet kunnen brengen. Begrijp me goed, dat is hem niet te verwijten. Tijdens een van zijn missies naar Irak, schuifelt zijn vrouw heimelijk in New York een Anglicaanse kerk in om voor hem en zijn missie te bidden. Prachtig. Maar toch heeft tien jaar Annan het tij op het politieke wereldtoneel niet kunnen keren en blijven meer kogels dan voorheen mensenlevens treffen, blijven allerhande militieën elkaar naar het leven staan. Vrede moet van Christus komen. Maar zelfs dan.

Aanwijzingen voor de kringleider

IJsbreker

Stelling:

'Wanneer christenen in Noord-Ierland vaker Efeze 2: 11-22 hadden gelezen en hadden geleefd dan waren de laatste decennia minder gewelddadig geweest'

Inleiding

Van belang is de volgende historische notie die de achtergrond vormt van het gedeelte dat nu ter bespreking staat. In de gemeenten in en rond Efeze maken twee verschillende groepen mensen uit van een en dezelfde gemeente: Joden en heidenen. Samen vormen zij, nu zij tot geloof zijn gekomen, de gemeente van Christus. Van huis uit zijn er verschillende religieuze gebruiken en opvattingen. Dit heeft tot grote spanningen geleid. Van belang is ook de aanpak van Paulus. Die is in dit gedeelte vooral theologisch (vanuit de idee dat achter iedere ethiek een theologie schuilgaat).

Wees erop attent dat de gesprekken niet blijven steken in het verleden, maar doe met elkaar moeite om te zoeken naar raakpunten in de hedendaagse (kerkelijke) situatie.

Kringgesprek

1. Typeer de situatie van het niet-christelijke verleden van christenen met een heidense achtergrond. Wat valt je op? Hoe actueel vind je Paulus' beschrijving?
2. Welke barrière was er blijkbaar van Joodse zijde?
3. Hoe is de kloof tussen Jood en heiden overbrugd?
4. Welke moeizame verhoudingen kom je vandaag de dag in de kerk tegen?
5. Wat kun je zeggen over je eigen (navolgenswaardige, dan wel moeizame) aandeel hierin?
6. Welke plaats heeft Christus in conflictueuze verhoudingen meestal? Welke plaats zou hij idealiter moeten krijgen en welke mogelijkheden hebben wij daartoe?

Afsluiting

Kom nog eens terug op de besproken stelling aan het begin van de avond
Neem tijd om te bidden voor datgene wat met elkaar is besproken.

Werkvellen voor de kringstudie

NBV	Willibrord
<p>11 Bedenk daarom dat u – u die eigenlijk door uw afkomst heidenen bent en onbesnedenen genoemd wordt door hen die door mensenhanden besneden zijn – 12 bedenk dat u destijds niet verbonden was met Christus, geen deel had aan het burgerschap van Israël en niet betrokken was bij de verbondssluitingen en de beloften die daarbij hoorden. U leefde in een wereld zonder hoop en zonder God. 13 Maar nu bent u, die eens ver weg was, in Christus Jezus dichtbij gekomen, door zijn bloed. 14 Want hij is onze vrede, hij die met zijn dood de twee werelden één heeft gemaakt, de muur van vijandschap ertussen heeft afgebroken 15 en de wet met zijn geboden en voorschriften buiten werking heeft gesteld, om uit die twee in zichzelf één nieuwe mens te scheppen. Zo bracht hij vrede 16 en verzoende hij door het kruis beide in één lichaam met God, door in zijn lichaam de vijandschap te doden. 17 Vrede kwam hij verkondigen aan u die ver weg was en vrede aan hen die dichtbij waren: 18 dankzij hem hebben wij allen door één Geest toegang tot de Vader.</p> <p>19 Zo bent u dus geen vreemdelingen of gasten meer, maar burgers, net als de heiligen, en huisgenoten van God, 20 gebouwd op het fundament van de apostelen en profeten, met Christus Jezus zelf als de hoeksteen. 21 Vanuit hem groeit het hele gebouw, steen voor steen, uit tot een tempel die gewijd is aan hem, de Heer, 22 in wie ook u samen opgebouwd wordt tot een plaats waar God woont door zijn Geest.</p>	<p>11 Besef dus goed dat u – vroeger vanwege uw lichamelijk voorkomen de heidenen geheten, onbesnedenen genoemd door hen die zich vanwege een lichamelijke ingreep besnedenen noemen – 12 besef dat u indertijd van Christus gescheiden was, uitgesloten van Israël's burgerschap en vreemd aan de verbondsbeloften, zonder hoop en zonder God in de wereld. 13 Nu echter bent u die eertijds veraf was, in Christus Jezus dichtbij gekomen, door het bloed van Christus. 14 Want Hij is onze vrede, Hij die de twee werelden één gemaakt heeft, en de scheidsmuur heeft neergehaald, door in zijn vlees de vijandschap, 15 de wet met haar geboden en verordeningen, te vernietigen. Hij heeft vrede gesticht door in zijn persoon uit die twee één nieuwe mens te scheppen, 16 en beiden in één lichaam met God te verzoenen door het kruis, waaraan Hij de vijandschap heeft gedood. 17 En bij zijn komst heeft Hij vrede verkondigd aan u die veraf was en vrede aan hen die dichtbij waren. 18 Want door Hem hebben wij beiden in één Geest toegang tot de Vader.</p> <p>19 Zo bent u dus geen vreemdelingen en ontheemden meer, maar medeburgers van de heiligen en huisgenoten van God, 20 gebouwd op het fundament van de apostelen en profeten, waarvan Christus Jezus zelf de hoeksteen is. 21 Op Hem, die het hele bouwwerk in zijn voegen houdt, groeit het uit tot een heilige tempel in de Heer. 22 Op Hem wordt ook u mee opgebouwd tot een woning van God, in de Geest.</p>